

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Welke politieke partij komt er nog écht op voor onderwijs?

Onderwijs De leraren zouden staken, toen toch niet, en nu toch weer wel. Het toont de kloof tussen scholen en politiek. „Ik wil best begrijpen dat het lastig is om te regeren, maar blijf dan bescheiden.”

✍ Mirjam Remie & Lamyae Aharouay

🕒 3 november 2019 om 16:58 🕒 Leestijd 5 minuten

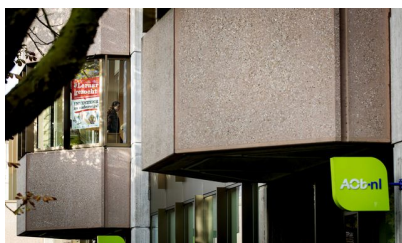

Minister Arie Slob vrijdag bij de bekendmaking van extra geld voor het onderwijs. Leraren zijn woest over het eenmalige karakter van de toezeggingen.

Het basis- en voortgezet onderwijs krijgen eindelijk extra geld, maar leraren zijn woest. Een „Haagse deal”, een „geniale politieke zet”, een „vreselijk begin van het weekend” - zo reageerden docenten afgelopen weekend op Twitter nadat bekend werd dat het kabinet 460 miljoen euro investeert en de bonden de geplande staking zouden afblazen.

Het nu toegezegde geld van het kabinet is grotendeels eenmalig - op 16,5 miljoen euro voor leraren in het voortgezet speciaal onderwijs na. Daar los je geen structurele problemen mee op, zeggen leerkrachten en schoolleiders. Maar de publieke steun voor hun standpunt is wellicht wél verdwenen. En, erger misschien: zelfs de vakbonden, die er voor hen zouden moeten zijn, trokken hun oproep tot staking aanvankelijk in.

De Algemene Onderwijsbond (AOB) kwam daar zondag na crisisberaad op terug. Verschillende leraren hadden hun lidmaatschap toen al opgezegd. Ook CNV Onderwijs liet zondag weten „een inschattingsfout” te hebben gemaakt door de staking af te blazen.

Lees ook

Lerarenstaking gaat door, voorzitter AOB stapt op

Het laat de kloof zien tussen scholen aan de ene kant en politiek en het bestuurlijk middenveld aan de andere kant, waartoe de traditionele vakbonden behoren. „‘Ons kent ons’ in bestuurlijk Nederland”, twitterde de kleine vakbond Leraren in Actie. „Ze naaien de leraren in het pak, weer.”

Die onvrede leeft ook in het hoger onderwijs. Tijdens de kabinetsperiode van Rutte III was er bijna geen enkele onderwijsfunctie níet vertegenwoordigd op het Malieveld. Van kleuterjuf tot vakleerkracht, van schoolleider tot hoogleraar - allemaal demonstreerden ze voor meer salaris, minder werkdruk, om het lerarentekort en vooral tegen het onderwijsbeleid.

Een machteloos gevoel

Om die onvrede te vangen, sprak *NRC*, voordat het akkoord over het extra geld bekend werd, met rectoren, belangenverenigingen, leerkrachten en hoogleraren. Welke politieke partijen komen volgens het onderwijs nog voor hen op?

De meeste antwoorden beginnen met ‘geen een’ of ‘weinig’. Veel vertegenwoordigers van organisaties willen niet met hun naam in NRC, of zelfs helemaal niet praten. Dat zou de onderlinge relaties en onderhandelingspositie in de gesprekken met Rutte over extra geld schaden. Die zou de afspraak afzeggen zodra er met media wordt gesproken terwijl de onderhandelingen nog lopen, klinkt het.

„Het gevoel dat er potentiële bondgenoten in Den Haag zitten, dat is een beetje verdwenen”, vat vakdocent godsdienstige vorming Willibrord van den Besselaar het gevoel onder collega’s samen. „Dat geeft een machteloos gevoel.” Wel woorden, geen daden - zo wordt er over Den Haag gedacht. En het gaat niet alleen over geld. „Het respect voor het vak is laag. De politiek doet daaraan mee door het onderwijs te overvragen en niet serieus te nemen”, zegt Van den Besselaar.

De teleurstelling richt zich met name op D66. Die partij presenteert zich al jaren als dé onderwijspartij. In het meest recente verkiezingsprogramma is het eerste hoofdstuk gewijd aan het belang van onderwijs - dat moest beter en ambitieuzer. Dus de verwachtingen van de sector waren hooggespannen toen de sociaal-liberalen aanschoven in de formatie. Ze werden nog hoger toen de partij, voor het eerst in haar geschiedenis, een minister mocht leveren voor Onderwijs: Ingrid van Engelshoven, die hoger onderwijs in haar portefeuille heeft.

Stemming is omgeslagen

Die stemming is inmiddels volledig omgeslagen. Waarom zou je als academicus nog op D66 stemmen, schreven twee hoogleraren onlangs in [een opiniestuk](#) in *de Volkskrant*. Bij de opening van het academisch jaar zei de Leidse rector Carel Stolker dat de verhoudingen tussen politiek en universiteiten nog nooit zo slecht zijn geweest. Actiegroep WO in Actie vindt dat de partij het „dramatisch” doet, zegt een woordvoerder tegen NRC. „Het beleid is inhoudelijk en financieel een farce, de langetermijnvisie ontbreekt en het hoger onderwijs is er slechter aan toe dan ooit.”

Uit de hoek van het primair en voortgezet onderwijs klinken soortgelijke geluiden, maar dan over de Tweede Kamerfractie van D66. „Alles waar ze voor waren, daar zijn ze nu tegen. Beloftes maken ze niet waar.” Over het ministerie is een terugkomend verwijt dat Van Engelshoven goochelt met cijfers - een verwijt dat andersom overigens ook klinkt. Een woordvoerder van WO in Actie: „Dat deze minister het bovendien nog steeds presteert om de facto bezuinigingen te blijven presenteren als investeringen is orwelliaans en een onderwijspartij onwaardig.”

Lees ook:

Hooggeleerd gejoel tegen het beleid van de minister

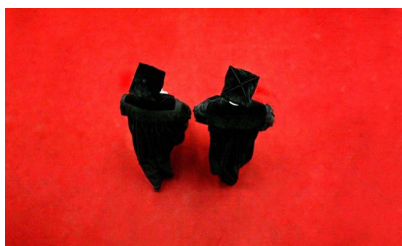
In de kiezersgroep van D66 zitten traditioneel veel studenten en docenten. De steun aan de partij halveerde in een peiling die de Algemene Onderwijsbond vlak voor de Provinciale Statenverkiezingen van dit jaar hield onder leden die werken in het primair en voortgezet onderwijs, het middelbaar- en hoger beroepsonderwijs. Zei 28 procent tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 nog op D66 te stemmen, waarmee de partij op nummer één stond, dit jaar was dat nog 13 procent.

Dagobert Duck

De desillusie wordt door geïnterviewden onderbouwd met grote en kleine anekdotes. Partijleider Rob Jetten die universiteitsbestuurders in een toespraak Dagobert Duck noemt omdat ze honderden miljoenen euro's aan eigen vermogen op de plank zouden hebben liggen. Minister Van Engelshoven die [zegt dat het „even quick en dirty” moet](#), over de omstreden beslissing geld weg te halen bij alfa- ten gunste van bèta-faculteiten. Diezelfde minister die de rente op studieleningen verhoogt - een „kapitale fout” volgens de eigen jongerenpartij Jonge Democraten.

D66 benadrukt vaak dat dit kabinet meer investeert in onderwijs dan vorige kabinetten, en dat die investeringen er niet waren geweest als zij niet mee hadden geregeerd.

„Het regeerakkoord is heilig, in de coalitie wordt alles vloeibaar. Ook bij D66”, zegt Theo Bastiaens, rector van de Open Universiteit. „Men roept nu: dat hadden we niet verwacht van de onderwijspartij, maar jaren geleden had de PvdA dat stempel. De vraag is altijd weer: komen ze nog voor hun standpunten op als ze aan de macht zijn?”

Lees ook:

Universiteiten vinden andere dingen belangrijk dan het kabinet

„Ik wil best begrijpen dat het lastig is om te regeren, maar blijf dan bescheiden”, zegt Peter Althuizen, leraar klassieke talen en voorzitter van vakbond Leraren in Actie. „Ik zag een paginagrote advertentie van Rob Jetten, waarin hij het heeft over de strijd

tegen het lerarentekort en dat die langer duurt dan hij zou willen. Maar ik heb helemaal geen strijd gezien. En ze durven het wel op te schrijven.”

Over GroenLinks was wel enthousiasme, maar die verdween nadat de partij tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen zei vooraf met de begroting in te stemmen zonder eerst te onderhandelen.

We hebben niets aan Paul

Saillant sindsdien is de positie van Paul Rosenmöller, die als voorzitter van de VO-raad met Rutte onderhandelde over extra onderwijsgeld, terwijl hij [als senator voor GroenLinks](#) gebonden is aan de partijlijn: vóór de begroting stemmen, ook als daar geen extra onderwijsgeld in zou staan. Belangenclubs klagen over die ‘dubbele pet’: we hebben niets meer aan Paul, is de teneur. Een online artikel hierover van de Vereniging van Openbare en Algemeen Toegankelijke Scholen werd plotseling van de site gehaald. Rosenmöller laat in een reactie weten daar zelf niet om te hebben gevraagd. Een van zijn collega’s zou wel contact op hebben genomen met de vereniging, „om opheldering te vragen”.

Lees ook:

Maar D66, wat ben je: een partij of een merk?

Opvallend is de positie van de Partij van de Arbeid: die partij laat duidelijk zien in het ‘onderwijsgat’ te willen springen dat D66 sinds de regeringsdeelname gecreëerd heeft, zeggen geïnterviewden. Fractievoorzitter Lodewijk Asscher nam vorige week een uur de klas van Jan van de Ven over, een van de voormannen van actiegroep PO in Actie.

De PvdA sloot zich aan bij jongerenpact ‘coalitie Y’ en veranderde van mening over het leenstelsel: ingevoerd door een PvdA-minister, maar de partij wil er nu toch weer vanaf.

Over deze hernieuwde interesse van de sociaaldemocraten voor onderwijs is het veld sceptisch. In het kabinet-Rutte II regeerde de PvdA - en toen liet minister van die partij Jet Bussemaker (PvdA) een begrotingsgat achter van 467 miljoen euro. Dat is de onderwijssector nog niet vergeten. Dat de partij motie na motie indient over het onderwijs - over structurele investeringen, over hogere lerarensalarissen - wordt toegejuicht.

En dat Lodewijk Asscher zei tégen de onderwijsbegroting te stemmen als er geen extra geld voor leraren bijkomt ook. Maar een van de onderwijsbestuurders zegt ook tegen NRC: de PvdA is een oppositiepartij. „Het is sympathiek wat ze doen, maar we hebben er weinig aan. We hebben meer aan een coalitiepartij die dat doet.”